

Робота над вправами, гамами здійснюється згідно програми навчання гри на баяні. На початковому етапі необхідно вчити музичний твір у повільному темпі, а згодом – у темпі, який відповідає характеру і темпу твору.

Коли учень швидко орієнтується на будь якій клавіатурі, у нього добре розвинене уявне бачення клавіатури. Він на дотик зможе знайти потрібну клавішу. З такими учнями педагог працює з великим задоволенням.

Ступінь майстерності педагога полягає в тому, щоб перетворити роботу над твором на захоплюючий творчий процес як для учня, так і для педагога. Пошук найбільш зручної аплікатури – це щоденна наполеглива робота. Найкраща аплікатура – це така, яка дає можливість передати художній образ музичного твору. Аплікатура – це фундамент опанування музичного інструмента – баяна.

Список використаних джерел

1. Горенко Л. Робота над музичним твором. К. : Музична Україна, 1982.
2. Кацюба М. Деякі прийоми звуковидобування на баяні. Київ. : Музична Україна, 1978.

Лазова Ірина,
викладачка Комунального закладу
початкової спеціалізованої освіти
«Мистецька школа №5» (м. Одеса)

ФОРТЕПІАННІ ЗБІРКИ МІРИ ШЕНТЮРК

***Анотація.** У статі представлена творчість молододі композиторки Міри Шентюрк, схарактеризовані її збірки, де вміщені твори для фортепіано. Зазначається, що ці твори можна використовувати у роботі з учнями різного віку та музичної підготовки. Представлений аналіз музичних творів та подані рекомендації стосовно їх використання у класі фортепіано мистецької школи.*

***Ключові слова:** композитор, музичний твір, збірка фортепіанних творів.*

У класі кожного викладача мистецької школи навчаються учні, які мають середні музичні здібності. Вони прийшли до школи навчатися грі на музичному інструменті для власного, загального розвитку і не планують пов'язати своє життя з музикою, стати професійними музикантами. Такі учні мають складнощі при вивченні творів композиторів-класиків. Фуги Й. С. Баха, сонати віденських класиків, інструментальні етюди К. Черні, М. Мошковського, М. Клементі виявляється для них складним матеріалом, бо для їх вивчення потрібно витратити багато часу та виконати багато завдань. На виконання домашнього завдання учні приділяють недостатньо часу. Основна робота над програмою проходить у класі. Викладачі мусять добирати такі музичні твори, які учень може швидко розібрати, вивчити напам'ять та подолати технічні складнощі.

Саме для таких учнів пропонуємо використовувати в репертуарі фортепіанні твори Міри Шентюрк. У збірках п'єс для фортепіано викладач знайде сонатини, поліфонію, п'єси та етюди.

Для талановитих учнів доцільно використовувати збірки Міри Шентюрк на заняттях читання з листа та самостійної роботи. Для учнів вокально-хорового відділу на заняттях загального фортепіано (додатковий інструмент) пропонуються переклади для фортепіано відомих пісень

П'єси Міри Шентюрк достатньо легкі у розборі, швидко запам'ятовуються та не мають складних технічних труднощів.

Декілька слів про автора цих збірок. Міра Шентюрк (Мирослава Терещук) – випускниця музично-педагогічного факультету Рівенського державного гуманітарного університету. Вона народилася у музичній сім'ї: батько, Анатолій Терещук, був баяністом – віртуозом та композитором, мати, Ольга Терещук, була талановитим викладачем з класу гітари.

Перший збірник п'єс для фортепіано «Interego» був написаний під час викладання Мирослави Терещук у рідному університеті.

Після переїзду до Туреччини (Анталія) вона продовжувала займатися улюбленими справами: викладала у Анталійській державній консерваторії,

виступала як солістка-піаністка на багатьох майданчиках, писала нові твори для фортепіано та вокальні композиції. Зараз Мирослава дає сольні концерти у стилі джаз, блюз, скул та продовжує займатися композиторською діяльністю.

Пропонуємо ознайомитися з 6 збірками п'єс для фортепіано.

1. Збірка «Майбутньому віртуозу». Твори цієї збірки написані для учнів молодших класів, які роблять свої перші кроки у світі музики та на учнів середніх класів.

Для самих маленьких піаністів створено маленькі п'єски у виді ансамблів (учень – вчитель). Вони мають назви, які дітям зрозумілі та близькі («Сунічка», «По гриби», «Чорниця», «Зайчик побігайчик», «Муха-цокотуха»). Таким чином, з перших занять у дитини розвивається творче мислення, вона буде замислюватися, яким звуком треба грати ту чи іншу п'єсу, у якому темпі, вона буде створювати за допомогою звуків музичний портрет. Це перші кроки до вивчення більш складних програмних творів.

Вивчаючи з учнями тему «Знаки альтерації», ми пропонуємо вчителю використовувати п'єси «Муха – цокотуха» та «Сакура». В цих п'єсах не має вказівки автора на штрихи. Тому викладач сам може вирішувати, які штрихи вживати: одну п'єсу можна грати різними штрихами.

У цій збірці зібрані твори різні за формою: поліфонія («Менует Білосніжки», «Полонез», «Сарабанда Лілі», менует «Одного разу в Луврі», «Маленька інтенція»). Більшість творів другої половини збірки мають назву, яка підказує учням характер п'єси («Місячна серенада», «Вальс Львівських квіткарок», «Розповідь Аріель», «Неслухняне левеня», етюд «Водоспад»).

Крупна форма представлена у збірці ліричною сонатиною. Програмність існує майже у кожній п'єсі де за допомоги звуків діти малюють картинки, які вони чують та уявляють.

У школі, де працює автор статті, існує конкурс «Про що розповіла музика», де учень спочатку розповідає про твір, який він грає, а потім його виконує. Учні молодших класів можуть розповідати про музичний твір, а

можуть змалювати картинку, яку вони уявляють, виконуючи твір.

Таким чином, у дітей з раннього віку розвивається творче мислення, фантазія та пізнається світ.

2. Збірка «Мої 12 місяців». Твори цієї збірки розраховані на учнів середніх та старших класів. «12 місяців» є своєрідним експериментом, задум якого полягає в тому, що кожна п'єса написана в окремий місяць року. Кожна п'єса – це не тільки ескізні малюнки пори року, а і почуття автора на той момент.

Особовою увагою у піаністів користується п'єса «Сльози». Вона була написана у день початку повномасштабної війни з російською федерацією 24. 02. 2022 року. Шок, біль, сльози, тривога, рішучість – всі ці емоції чути у кожній ноті цього твору. Темп *espressivo* підказує виконавцю про імпровізаційний, вільний темп (*tempo rubato*) та дає можливість висловити свої почуття на трагічні події. Зворушлива скрита мелодія у партії правої руки на початку п'єси імітує сльози, відчай, а потім трансформується та стає гнівною та рішучою. Ця п'єса знайшла гарний відгук у багатьох піаністів, вона одна з найкрасивіших творів Міри Шентюрк.

Збірка «Мої 12 місяців» містить 13 творів. Серед них є п'єси, етуди та сонатина. Найбільш цікаві твори цієї збірка – це прелюдія «Солодкий листопад», прелюдія «Грудень у сріблі» (можливо застосовувати як контрасна поліфонія), п'єса «Остання колискова Софії» (лютий – березень), віртуозна п'єса «Багряний квітень». Хочемо порекомендувати до вивчення сонатину «Січневі акварелі» для учнів середніх класів. Різні за характером теми сонатини створюють картинку яскравих та контрастних барв зимового місяця. Темі твору часто змінюються як і погода у січні. За допомогою звуків створюється музична акварель.

3. Збірка п'єс «Солов'їна країна». Це восьмий збірник, написаний Мірою Шентюрк. Він розрахований на учнів середніх та старших класів. До нього увійшли авторські п'єси: баркарола «Хвилі Дніпра», елегія «Серце Маріуполя», п'єси «Херсонські кавуни» та «Розбиті життя», соната «Віра.

Надія. Любов», варіації на тему української народної пісні «Чорнії брови, карії очі», обробки пісень відомих українських композиторів («Україна» Т. Петриненко, «Чорнобривці» В. Верменича, «Як тебе не любити» Києве мій» І. Шамо, «Я піду в далекі гори» В. Івасюка, «Обійми» С. Вакарчука, «Два кольори» О. Білаша).

Особливу увагу цієї збірки заслуговують твори, тематика яких пов'язана з війною в Україні: елегія «Серце Маріуполя», п'єси «Розбиті життя» та «Квіти мінних зон». Доля рідної України не залишає байдужою автора п'єс: вся біль, слези та гнів відображається в її творчості. Автор збірки продовжує знайомити юних піаністів з відомими пісенними хітами минулих років та сучасності. Такі переклади зараз дуже актуальні та затребувані. Вони підіймають патріотичний дух молоді, возвеличують національну культуру.

4. Збірка «Українські хіти». Ця збірка вийшла у 2023 році. Вона відображає повагу та любов автора до музичної культури України. Всі п'єси збірки написані у вигляді ансамблів для 4 рук та розраховані на учнів середніх та старших класів мистецьких шкіл. До неї входять відомі хіти українських авторів: Г. Сасько «Капітошка», пісні В. Івасюка «Червона рута» та «Водограй», пісня І. Шамо «Як тебе не любити, Києве мій» та українська жартівлива народна пісня «Парова машина». Ці яскраві твори в перекладі для фортепіано знайомлять весь світ з чудовою українською піснею.

5. Збірка п'єс «Музичні промені». Це п'ята збірка, яка написана у 2023 році в Анталії (Туреччина). До неї увійшли п'єси кантиленного характеру, віртуозні п'єси, поліфонічні та авторські переклади відомих світових хітів, переклади пісень І. Шамо, Т. Кроль та В. Івасюка. Також є переклад пісні Анатолія Терещука, батька Міри Шентюрк, «Мама моя». Закінчується збірка двома ансамблями в 4 руки: варіаціями на тему «Пригоди Незнайки» та перекладом пісні В. Івасюка «Я піду в далекі гори».

6. Збірка «Дитинство з музикою». Ця збірка з'являється у 2021 році, твори якої розраховані на дітей різного віку: від початківців до учнів V–VI

класів. До неї входять різноманітні п'єси за формою та характером: кантилени, поліфонії та танцювальні п'єси (польки, вальси, танго).

Перша п'єса «Танець лисички» – для самих маленьких учнів. Її зручно використовувати при закріпленні навичок гри staccato. Але викладач повинен перевірити аплікатуру (вона дуже часто спірна або зовсім відсутня). При вивченні штриху staccato пропонуємо п'єсу «Неслухняний м'ячик». Перші кроки при вивченні поліфонії для учнів-піаністів рекомендую почати з п'єси «Ведмедик захворів». Для шанувальників джазової музики автор зробила полегшений варіант «Рожевої пантери» Г. Манчіні. Завершує збірку етюд «Прагнення». Концертний етюд для учнів середніх класів досить не часте явище. Невеликі технічні складнощі у виді арпеджіо та стрибків партії тріолей роблять цей етюд доступним для учнів з середніми здібностями. В партії тріолей дуже добре прослуховується прихована мелодія, яка наближає форму етюду до концертної віртуозної п'єси.

У 2024 році Міра Шентюрк стала організатором міжнародного конкурсу піаністів, в якому брали участь понад 300 юних виконавців з 17 країн світу. Лауреати конкурсу отримали від автора на вибір одну з її збірок для фортепіано. Незважаючи на те, що Міра Шентюрк зараз проживає у Туреччині, вона не втратила зв'язки з рідною землею. Народна творчість України надихає її на написання нових збірок як для піаністів так і для вокалістів. Перекладом для фортепіано відомих українських хітів знайомлять весь світ з різноманітною українською культурою.

Запропоновані фортепіанні збірки можуть бути використані у практичній роботі педагога з фортепіано мистецької школи.

Ламзюк Анна,
викладачка Дитячої музичної школи № 2
ім. П. І. Чайковського(м. Харків)

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ВИКЛАДАЧА МИСТЕЦЬКОГО СПРЯМУВАННЯ ДО ДИСТАНЦІЙНОГО ФОРМАТУ